

Startnotitie voor de milieu-effectrapportage Zandwinning Oosterweilanden

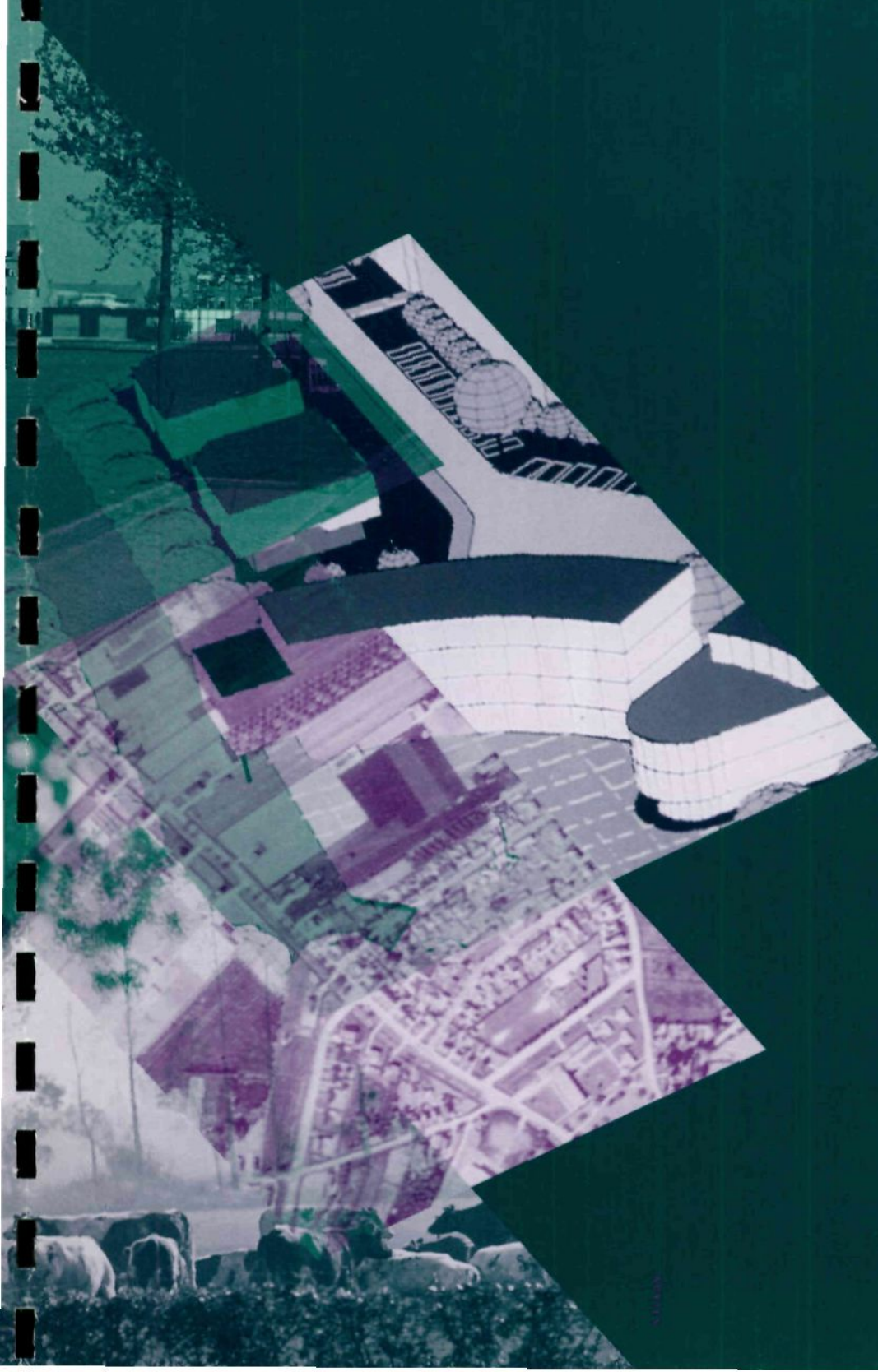
Initiatiefnemer: VOF Oosterweilanden

Zandwinning Oosterweilanden

Initiatiefnemers: VOF Oosterweilanden

g21-2
2e

STEDENBOUW

LANDSCHAP

WILDE

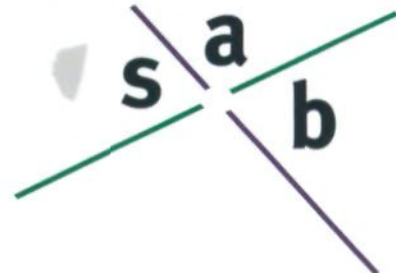
PLANLOGIE

RECHT

STEDENBOUW

LANDSCHAP

WILDE

Startnotitie voor de milieu-effectrapportage Zandwinning Oosterweilanden

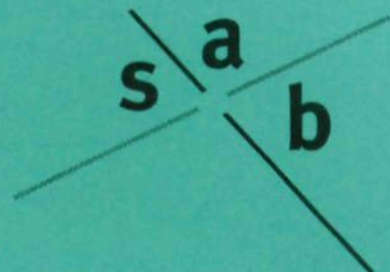
Initiatiefnemer: VOF Oosterweilanden

Arnhem, september 1997
projectnummer: 70.04.91

S.A.B. adviseurs voor ruimtelijke ordening b.v.
Frombergdwarsstraat 54, 6814 DZ Arnhem
Postbus 479, 6800 AL Arnhem
Telefoon: 026 - 3576911 Telefax: 026 - 3576611

INHOUD

I	INLEIDING	1
II	PROBLEEMSTELLING EN DOEL	3
III	VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	13
IV	BESTAANDE SITUATIE	19
V	MOGELIJKE MILIEU-EFFECTEN	21
VI	PROCEDURES	23

I INLEIDING

1 algemeen

Het gebied "Oosterweilanden" in de gemeente Vriezenveen is door de provincie Overijssel aangewezen als winzone voor de gebundelde dieptewinning van oppervlaktedelfstoffen (beton- en metselzand). De grootte van deze winzone is ruim 200 ha. De ontwikkeling van een winplaats (met een oppervlakte van tenminste 100 ha netto) binnen deze winzone dient primair ter uitvoering van de provinciale taakstelling beton- en metselzand voor de periode na 2000.

Sinds 1987 bestaat in Nederland de wettelijke verplichting om voor plannen die een grote invloed op het milieu kunnen hebben vooraf de gevolgen voor het milieu te onderzoeken, middels een milieu-effectrapportage (m.e.r.).

Volgens het Besluit milieu-effectrapportage geldt deze m.e.r.-plicht ook voor de winning van oppervlaktedelfstoffen in gevallen waarin het een winplaats van 100 ha of meer betreft.

Dit betekent dat voor het realiseren van de zandwinning Oosterweilanden de m.e.r.-procedure doorlopen dient te worden.

De m.e.r.-plicht is in dit geval gekoppeld aan het te nemen besluit ingevolge artikel 3 van de Ontgrondingenwet, oftewel het besluit om voor de zandwinning Oosterweilanden een ontgrondingsvergunning te verlenen.

Aangezien de (provinciale) besluitvorming met betrekking tot de locatiekeuze voor beton- en metselzandwinning is afgerond en heeft geleid tot het aanwijzen van de winzone Oosterweilanden, krijgt het op te stellen milieu-effectrapport (MER) de vorm van een zogenoemd inrichtings-MER.

2 m.e.r.-procedure

De procedure van de milieu-effectrapportage is ingesteld om het milieu een volwaardige plaats in de besluitvorming te geven. Doel van de procedure is in de eerste plaats het aanreiken van gegevens over de milieu-effecten van de voorgenomen activiteit, zodat in de besluitvorming over de ontgrondingsvergunning daarmee rekening kan worden gehouden.

Daarbij moeten ook alternatieven worden ontwikkeld. De effecten van de alternatieven worden onderling vergeleken en beoordeeld. Het geheel wordt vastgelegd in een zogenaamd milieu-effectrapport (MER). Dit rapport vormt een belangrijk document voor de beoordeling van de ontgrondingsvergunningsaanvraag. De m.e.r.-procedure regelt voorts de manier waarop belanghebbenden kunnen inspreken.

Het voorliggend rapport is de startnotitie voor het project "Zandwinning Oosterweilanden". De startnotitie vormt het begin van de m.e.r.-procedure en heeft tot doel een ieder te informeren over de voorgenomen activiteit. Op basis van de startnotitie is er voor een ieder de gelegenheid, in het kader van de inspraak, aan te geven welke onderwerpen in het MER wenselijk zijn te onderzoeken. In hoofdstuk VI wordt de m.e.r.-procedure uitgebreid beschreven.

Als initiatiefnemer voor het project "Zandwinning Oosterweilanden" treedt op de VOF Oosterweilanden. Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel vormen het bevoegd gezag.

3 opbouw startnotitie

In deze startnotitie komen achtereenvolgens aan de orde:

- hoofdstuk II de probleemstelling en het doel van het project, mede aan de hand van een beschrijving van het relevante beleidskader;
- hoofdstuk III de voorgenomen activiteit en de in beschouwing te nemen alternatieven;
- hoofdstuk IV beschrijving van de bestaande situatie van het plangebied;
- hoofdstuk V aanduiding van de te verwachten milieu-effecten, die in het MER nader zullen worden beschouwd;
- hoofdstuk VI beschrijving van de m.e.r.-procedure.

II PROBLEEMSTELLING EN DOEL

In dit hoofdstuk wordt een globale beschrijving gegeven van hetgeen met de voorgenomen zandwinning in het gebied Oosterweilanden wordt beoogd.

Dit gebeurt aan de hand van een beschrijving van relevant beleidskader en (eerder genomen) besluiten van overheidsorganen die van invloed zijn op de besluitvorming (ontgrondingsvergunning) waarvoor het MER wordt gemaakt.

1 voorgeschiedenis en beleidskader

a rijksbeleid

Het landelijk ontgroningenbeleid is in algemene zin gericht op het veiligstellen van de nationale grondstoffenvoorziening voor de bouwnijverheid en op het komen tot een evenwichtige spreiding van ontgrondingsactiviteiten. Het Rijk is daarbij verantwoordelijk voor "binnen het kader van het totale overheidsbeleid, op een maatschappelijk verantwoorde wijze en uitgaande van een zuinig gebruik van oppervlakedelfstoffen, het zorgdragen voor de toelevering van voldoende oppervlakte-delfstoffen (dan wel geschikte vervangende materialen), teneinde te kunnen voorzien in de behoefte aan grondstoffen van particulieren, bedrijven en overheid" (Structuurschema Oppervlakedelfstoffen, deel 4: planologische kernbeslissing, 1 augustus 1996).

Ter realisering van dit beleid wordt een planmatige aanpak gevolgd. Op landelijk niveau houdt dit in dat er per provincie taakstellingen worden vastgesteld. Hierin wordt afgesproken hoeveel er van de diverse oppervlakedelfstoffen per provincie over een zekere planperiode gewonnen moet kunnen worden. De situering van de in het kader van deze taakstelling benodigde ontgroningen is een zaak die vervolgens op provinciaal niveau moet worden uitgewerkt.

In het kader van deze planmatige aanpak zijn in het Structuurschema Oppervlakedelfstoffen de afspraken opgenomen die tussen Rijk en provincies zijn gemaakt.

Concreet is voor beton- en metselzand tussen het Rijk en de provincie Overijssel voor de periode 1989 t/m 1998 een taakstelling overeengekomen van 16 miljoen ton.

Voor de daarop volgende periode 1999 t/m 2008 heeft de provincie Overijssel een voorlopige taakstelling van eveneens 16 miljoen ton beton- en metselzand aanvaard. Daarbij is afgesproken dat in 1997 bestuurlijke afspraken zullen worden gemaakt over de definitieve taakstelling voor deze periode.

Ook is afgesproken dat, conform de huidige situatie, vergunning instanties (met name provincies) bij tekorten voor elkaar zullen inspringen met in principe zo spoedig mogelijk compensatie. De overeengekomen taakstellingen moeten ertoe leiden dat via vergunningverlening de genoemde hoeveelheden ook daadwerkelijk winbaar zijn.

b provinciaal beleid

Ter uitvoering van haar oppervlakedelfstoffenbeleid heeft de provincie Overijssel in 1989 in de nota "Grof zand over de IJssel" strategische beleidsuitgangspunten vastgesteld. In deze nota wordt een integraal geologisch en ander locatie-onderzoek naar de (on)mogelijkheden van winning van beton- en metselzand aangekondigd, teneinde ook voor de lange termijn waarborgen te scheppen voor de continue voorziening in de provinciale behoefte aan deze grondstoffen en te kunnen voldoen aan de met het Rijk overeengekomen taakstellingen.

Om tot een verantwoorde keuze van winlocaties te komen is eerst onderzoek verricht naar het geologisch voorkomen van de oppervlakedelfstof beton- en metselzand in Overijssel*. In Overijssel blijken grosso modo in twee gebieden de delfstoffen economisch winbaar voor te komen: in West-Overijssel ten noorden van Zwolle in de Polder Mastenbroek en op een strook aan de westrand van Twente.

Vervolgens is binnen deze twee gebieden een voorselectie uitgevoerd naar mogelijke winzones op basis van ruimtelijke en economische overwegingen.

* - Geo-Logic. Evaluatie winbaarheid beton- en metselzand in veertien gebieden langs de IJssel en Twentekanalen, december 1992;
 - Geo-Logic. Evaluatie winbaarheid beton- en metselzand in tien gebieden in West-Twente, oktober 1993.

Deze ruimtelijke overwegingen zijn:

de winzones mogen niet liggen in de zones landelijk gebied III en IV, niet in zones met grote landschappelijke en/of natuurwaarden, niet in grondwaterbeschermingsgebieden en de zones mogen niet doorsneden worden door infrastructuur van bovenlokaal schaal-niveau als rijks- en provinciale wegen, 220 kV en 380 kV hoogspanningsleidingen, waterwegen en spoorwegen. Om economische redenen is een maximale bebouwingsdichtheid van 3 woningen per km² aangehouden. De omvang van een nieuwe winzone moet om exploitatietechnische redenen minimaal 80 ha (netto) bedragen. Op deze wijze zijn 24 studiegebieden geselecteerd. Een deel van deze gebieden viel, wegens een gebrek aan perspectief op rendabele winning nog af, zodat uiteindelijk 15 studiegebieden resteerden.

Als derde stap in het onderzoeksproces heeft de Faculteit der ruimtelijke wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen een studie verricht naar de ruimtelijke inpassingsmogelijkheden van deze 15 studiegebieden en een integrale evaluatie uitgevoerd*. De volgende aspecten zijn daarbij aan de orde gekomen:

geologie/economie, waterhuishouding infrastructuur, hinder en vervuiling, natuur, landschap, bebouwing, landbouw en recreatie.

Elk van de 15 studiegebieden is op deze aspecten beoordeeld.

Om inzicht te verwerven in de gevolgen van een bepaalde invalshoek zijn een drietal visies nader uitgewerkt:

- een bedrijfseconomische visie, waarbij veel belang wordt toegekend aan het aspect geologie/economie;
- een leefbaarheidsvisie waarin een groot gewicht wordt toegekend aan de aspecten hinder/vervuiling, bebouwing en landbouw;
- een milieuvisie, waarbij veel waarde wordt toegekend aan de aspecten natuur en landschap.

* Integrale evaluatie Beton- en metselzandwinning Overijssel, Rijksuniversiteit Groningen, juli 1994.

Daarna is voor de 15 studiegebieden voor de drie verschillende visies een voorkeursvolgorde opgesteld. De zones De Dooze, Haverlanden, Oosterweilanden en de Polder Mastenbroek blijken als beste zones naar voren te komen. De samengestelde visie voor Oosterweilanden ziet er als volgt uit:

	Oosterweilanden
bedrijfseconomie	gemiddeld
leefbaarheid	hoog
milieu	hoog

Als laatste stappen in het onderzoeksproces heeft de provincie ook economisch onderzoek laten uitvoeren* en heeft zij zelf een onderzoek uitgevoerd naar de beleidsmogelijkheden inzake vergunningtoedeling**.

De begeleidingscommissie van deze onderzoeken heeft ten behoeve van de provinciale beleidsformulering en op grond van de uitgevoerde onderzoeken het eindrapport "Grofzandwinning in Overijssel na 2000" (januari 1995) opgesteld.

In dit eindrapport wordt uiteindelijk geconcludeerd dat het gebied Oosterweilanden (gemeente Vriezenveen) in aanmerking komt als winzone voor beton- en metselzand.

De winzone Oosterweilanden scoort met name goed vanuit de zogenoemde milieu- en leefbaarheidsvisie en redelijk vanuit de bedrijfseconomische visie.

* Beton-metselzand en kalksteenzand voor Overijssel, economische betekenis, verbruik, herkomst en prognoses. OOM N.V. en Rijksuniversiteit Groningen, oktober 1994.

** Vergunningtoedeling bij winning oppervlaktedelfstoffen, Provincie Overijssel, bureau Ontgrondingen, maart 1995.

Gedeputeerde Staten van Overijssel hebben hun conclusies ten aanzien van de beleidsvoorstellen in voornoemd eindrapport vastgelegd in de "Beleidsnotitie beton- en metselzand- en kalksteenvoorziening in Overijssel na 2000" (juni 1995).

In deze Beleidsnotitie hanteren Gedeputeerde Staten voor het langetermijnbeleid als voorlopig algemene beleidsuitgangspunten:

- a dat uitgegaan wordt van een praktische invulling van 14 miljoen ton van de voorlopige taakstelling beton- en metselzand (van 16 miljoen ton) ter dekking van de eigen provinciale behoefte voor de periode 1999-2009. Dit houdt in dat voor die periode door vergunningverlening nog voor tenminste 5,8 miljoen ton, dat wil zeggen een ruimtebeslag van 30 tot 60 ha netto, aan nieuwe ruimtelijke winningsmogelijkheden gecreëerd moet worden;
- b dat een zichttermijn van 25 jaar (tot 2020; conform Structuurschema Oppervlakedelfstoffen) wordt aangehouden; dit houdt in, dat voor de bestaande primaire beton- en metselzandwinnings, die binnen die termijn uitgeput zullen zijn, zo mogelijk ruimtelijk uitbreidingsmogelijkheden zullen worden gereserveerd.

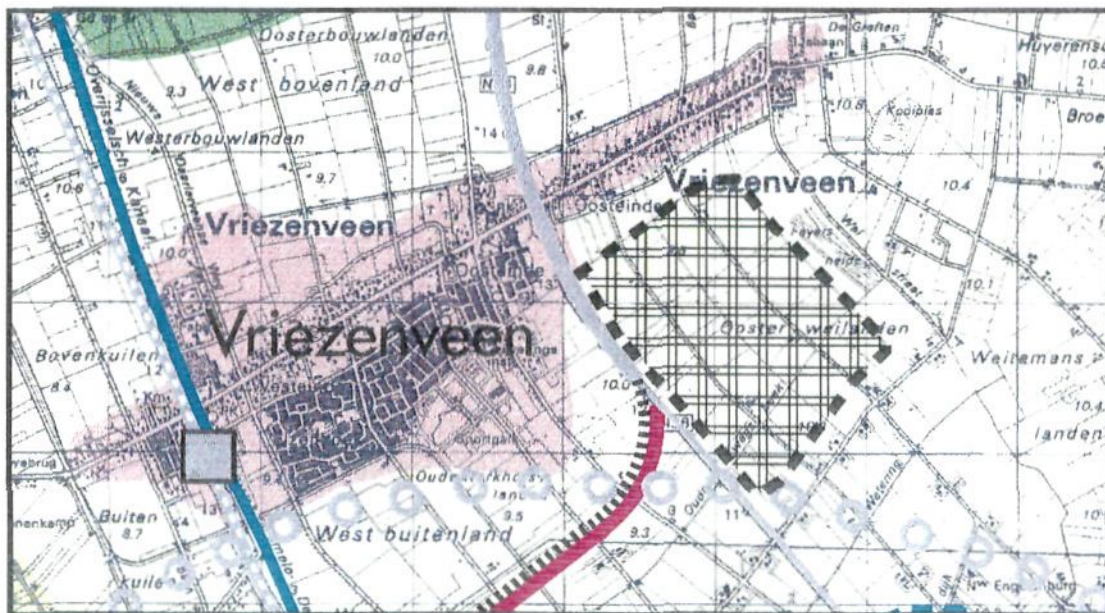
Om deze beleidsuitgangspunten te operationaliseren, in casu om de noodzakelijke winningsmogelijkheden te scheppen, hebben Gedeputeerde Staten ten aanzien van het gebied Oosterweilanden vastgesteld deze winzone op zo kort mogelijke termijn - op basis van een uit te voeren inrichtings-MER - te operationaliseren, mede ter uitvoering van de taakstelling voor de periode 1999-2009 en volgende jaren, en wel om de volgende redenen:

- de winzone ligt gunstig ten opzichte van het afzetgebied Twente;
- de waterplas die bij ontzanding ontstaat inclusief randzone heeft goede potenties om een nuttige functie te vervullen voor bijvoorbeeld wonen aan water en/of recreatie, of als een open (groen) buffergebied;
- de open, niet verstedelijkte buffer tussen Almelo en Vriezenveen blijft gehandhaafd, hetgeen overeenstemt met de wens van de gemeenteraad van Vriezenveen.

ONTWERP PARTIËLE HERZIENING STREEKPLAN TWENTE 1990; OPPERVLAKTEDELFSTOFFEN

streekplan Twente, oude situatie inclusief wijzigingen t.g.v. partiële herziening stadsgewest 1996

herziening 1997, nieuwe situatie (Oosterweilanden)

landelijk gebied I
grens stadsgewest

winzone oppervlakte-delfstoffen
grens streekplanherziening

* zie voor overige legenda eenheden
het vigerende streekplan

schaal 1 : 50.000

Kartografie Provincie Overijssel
nov 1996 tek nr 96395106

De "Partiële streekplanherziening West-Overijssel (1993) en Twente (1990): inzake oppervlaktedelfstoffen" vormt de ruimtelijke vertaling van de hiervoor genoemde beleidsnotitie. In deze partiële streekplanherziening, die op 29 januari 1997 door provinciale staten van Overijssel is vastgesteld, zijn 4 nieuwe winzones aangegeven ter operationalisering van de Overijsselse taakstelling van beton- en metselzand tot 2009 én ter veiligstelling van de winningsmogelijkheden voor de periode hierna. Oosterweilanden vormt een van deze 4 nieuwe winzones. Om te kunnen voldoen aan de overeengekomen Overijsselse taakstelling dient de zandwinning Oosterweilanden uiterlijk in 2005 operationeel te zijn.

De op de streekplankaart aangegeven begrenzing van de winzone is globaal. In het kader van de inrichting van een winplaats (het gebied waar de zandwinning metterdaad plaats zal vinden) wordt de exacte grens daarvan bepaald. De concrete inrichting van de winplaats kan in het kader van het bestemmingsplan plaatsvinden en de vergunningverlening op basis van de Ontgrondingenwet en de Wet milieubeheer.

c gemeentelijk beleid

De gemeenteraad van Vriezenveen heeft aan het bevoegd gezag kenbaar gemaakt dat zij in beginsel kan instemmen met het verlenen van planologische medewerking aan het ontgrondingsproject "Oosterweilanden" onder de voorwaarden dat:

- de winzone Oosterweilanden Vriezenveens grondgebied blijft;
- de winzone, in ieder geval aan de zuidzijde, onderdeel gaat uitmaken van een groene bufferzone tussen Almelo en Vriezenveen;
- het gehele project voor de gemeente budgettair neutraal verloopt;
- herinrichting van de ontgrondingslocatie direct volgt op de fasegewijze ontgroning en de gemeente in eerste instantie de meest passende bestemming van het ontgrondingsresidu bepaalt.

2 probleemstelling

gebruik, productie en taakstelling beton- en metselzand

De afgelopen jaren bedroeg het gebruik van beton- en metselzand in Overijssel circa 1,4 miljoen ton per jaar, terwijl de productie van beton- en metselzand in Overijssel circa 1 miljoen ton per jaar bedroeg. Het verschil werd geïmporteerd, zowel vanuit andere provincies als vanuit Duitsland.

Tegenover deze eigen productie van 1 miljoen ton per jaar en een eigen verbruik van 1,4 miljoen ton per jaar, staat een door de provincie Overijssel aanvaarde taakstelling voor de periode 1989 t/m 1998 van 16 miljoen ton en een voorlopige taakstelling voor de periode 1999 t/m 2008 van eveneens 16 miljoen ton, oftewel 1,6 miljoen ton per jaar. Overijssel produceerde de afgelopen jaren dan ook aanzienlijk minder beton- en metselzand dan volgens deze taakstellingen is overeengekomen.

De zandwinning Oosterweilanden is primair bedoeld om te voldoen aan de behoefte binnen de provincie Overijssel aan beton- en metselzand, met name in de Twentse stadsuitbreidingslocaties.

Mede gezien het sinds 1989 opgetreden verschil tussen taakstelling en productie, zou in het kader van de nog met rijk en andere provincies te maken afspraken opgenomen kunnen worden dat Overijssel in de periode na 2000 niet alleen voor de eigen provinciale behoefte beton- en metselzand produceert, maar ook een bijdrage levert aan de zgn. resterende landelijke behoefte. Voor deze landelijke behoefte vindt de zandafvoer bij voorkeur per schip plaats, hetgeen betekent dat daarvoor winzones beschikbaar moeten zijn die gelegen zijn in de buurt van voor de binnenvaart bereikbaar groot vaarwater.

De winzone Oosterweilanden bevindt zich op circa 3 km van dergelijk vaarwater: het kanaal Almelo-Den

Haandrik, een zijtak van het Twentekanaal.

Vooruitlopend op de besluitvorming ten aanzien van een eventuele bijdrage van de provincie Overijssel aan de voorziening in de resterende landelijke behoefte aan beton- en metselzand, zal in het kader van de onderhavige milieu-effectrapportage worden aangegeven of en zo ja in welke mate c.q. op welke wijze ook de zandwinning Oosterweilanden hierin een rol kan spelen.

inrichting

Het ontgrondingenbeleid van het Rijk en provincie is er mede op gericht de negatieve gevolgen van zandwinning tot een minimum te beperken danwel om te zetten in positieve gevolgen. Een belangrijk doel is daarbij om door een goede inrichting een zo goed mogelijk gebruik van de na ontgroning resterende zandwinplas en zijn directe omgeving te realiseren en zo mogelijk een meerwaarde te creëren ten opzichte van de bestaande situatie.

In het Structuurschema Oppervlaktedelfstoffen worden met name de functies openluchtrecreatie en natuurontwikkeling als mogelijkheden genoemd die aandacht verdienen bij de (her)inrichting van te ontgronden gebieden. In het planvormingsproces dat geleid heeft tot de aanwijzing van de winzone Oosterweilanden is naar voren gebracht dat dit gebied na ontzanding goede mogelijkheden kan bieden om een nuttige functie te vervullen voor wonen aan water, voor recreatie en als "groene" buffer tussen Almelo en Vriezenveen.

In het MER zullen verschillende inrichtingsmogelijkheden worden verkend en op hun milieu-effecten worden beoordeeld.

3 doelstelling van het project

Het voorgaande in aanmerking genomen kan de doelstelling van het project "Zandwinning Oosterweilanden" in het kort omschreven worden als:

- het realiseren van een grootschalige ontgroning in het gebied Oosterweilanden, ter uitvoering van de Overijsselse taakstelling beton- en metselzand voor de periode tot 2009 en volgende jaren;
- het inrichten van de door ontgroning ontstane waterplas met aangrenzende randzones op zodanige wijze dat er ruimte wordt geboden voor de ontwikkeling van zowel natuur- en landschapswaarden als van een of meer gebruiksfuncties (recreatie, wonen).

III VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

1 voorgenomen activiteit

De zandwinning Oosterweilanden dient zich af te spelen binnen de in de partiële streekplanherziening aangegeven winzone. De grootte van de feitelijke winplaats zal tenminste 100 ha bedragen. Daarnaast dient ruimte te worden gereserveerd voor opslag en verwerking van het gewonnen zand en voor de (her)inrichting van de randzone rond de zandwinplas. In het MER wordt het benodigde ruimtebeslag nader uitgewerkt en worden de locaties van de verschillende activiteiten en inrichtingselementen aangegeven.

De totale uitvoering van het zandwinproject neemt, mede afhankelijk van het tempo waarin de afzet van het gewonnen zand plaatsvindt, circa 15-30 jaar in beslag. In het MER worden ook dit tijdsaspect en de (eventueel) hierbij te hanteren gefaseerde uitvoering nader beschreven.

In het volgende worden de verschillende activiteiten die ten behoeve van het zandwinproject zullen plaatsvinden globaal omschreven.

winrijp maken

Na verwerving van de benodigde gronden en het verkrijgen van de benodigde vergunningen start het (fasegewijs) winrijp maken van de zandwinlocatie. Dit betreft het verwijderen van gebouwen en van begroeiings- en andere obstakels (omheiningen etc.) en het aanpassen (verwijderen/omleggen) van infrastructurele voorzieningen als wegen, waterlopen en nutsleidingen.

afgraven van de bovengrond

Voorafgaand aan de eigenlijke zandwinning wordt de bovengrond (humusrijke, zandige deklaag) fasegewijs verwijderd. Het vrijkomend materiaal wordt, voorzover het niet gebruikt kan worden voor de (her)inrichting, onmiddellijk of nadat het in depot heeft gestaan, afgevoerd ten behoeve van waterstaatkundige of overige werken elders. Ook bij de inrichting van de randzones kan het gewenst zijn om de bouwvoor plaatselijk te verwijderen, met name met het oog op natuurontwikkeling (creëren voedselarme uitgangssituatie, plas-dras-omstandigheden e.d.). Het afgraven gebeurt met behulp van graafmachines (kranen, bulldozers, laadschoppen) en transportmiddelen.

het winnen van zand

Wanneer na een eerste afgraving met behulp van graafmachines een voldoende groot open wateroppervlak is ontstaan wordt een zandzuiger in de plas geplaatst. Tijdens de zandwinning verwijdert dit winwerktuig bodemlagen tot een diepte van circa 25 m beneden maaiveld. In het MER wordt, op basis van een nog te verrichten gedetailleerd geologisch onderzoek, aangegeven wat de economisch maximaal haalbare c.q. gewenste windiepte ter plaatse van de winzone is.

Ondermeer afhankelijk van de voorspelde effecten op de grondwaterhuishouding (nader te verrichten geohydrologisch onderzoek) kunnen in het MER meerdere windieptes als uitvoeringsvarianten in beschouwing worden genomen.

De opgezogen specie wordt via een persleiding naar het werkterrein behorende bij de winplaats getransporteerd, al waar verdere verwerking plaatsvindt.

opslag, verwerking en afvoer van zand

Nadat de gewonnen specie naar het werkterrein is getransporteerd wordt het, direct of na tijdelijke opslag in een depot, verwerkt met behulp van een klasseerinstallatie. Deze installatie splitst de specie op in betonzand, metselzand, ophoogzand, en restspecie (grind en andere fracties), waarna tussenopslag in een aantal depots plaatsvindt. De opslag van ophoogzand kan voor een groot deel ook in een onderwaterdepot plaatsvinden. De verschillende zandsoorten worden na tussenopslag per as afgevoerd naar de (voornamelijk in Twente gelegen) locaties waar het zand gebruikt wordt ten behoeve van werken op het gebied van woningbouw, utiliteitsbouw en grond-, weg- en waterbouw.

Voor het werkterrein ten behoeve van depots, tussenopslag, klasseer- en beladingsinstallaties is aangrenzend aan de zandwinplas een oppervlakte van circa 10 ha nodig. In het MER worden de locatie en inrichting van dit terrein nader uitgewerkt en wordt aandacht besteed aan daarbij (eventueel) te onderscheiden uitvoerings- en inrichtingsvarianten.

Indien de zandwinning Oosterweilanden een bijdrage zou moeten leveren aan de "resterende landelijke behoefte" (een nader te bepalen deel van de Overijsselse taakstelling), dient een deel van het gewonnen beton- en metselzand naar een beladingsplaats gelegen aan het kanaal Almelo-Den Haandrik te worden getransporteerd. Vandaar kan dit zand per schip worden afgevoerd naar die delen van Nederland waar dit zand voor bouwactiviteiten nodig is.

In dat geval zal nog een nadere studie worden verricht naar enkele inrichtings- en uitvoeringsaspecten die met dit onderdeel van het zandwinproject samenhangen: wijze van transport van Oosterweilanden naar kanaal (persleiding, transportband, vrachtwagens), locatie en inrichting van de beladingsplaats aan het kanaal e.d.. In het MER zullen dan enkele uitvoeringsvarianten nader worden beschreven en op hun milieu-effecten worden geëvalueerd.

afwerking en inrichting randzones

In het MER worden enkele inrichtingsalternatieven beschreven met betrekking tot de afwerking van de oevers en de (her)inrichting van de randzones van de zandwinplas (zie volgende paragraaf). Bij de fasegewijze afwerking van de oevers worden, afhankelijk van de nabestemming van de desbetreffende randzone, verschillende oeverprofielen gecreëerd. De oevers waar geen zand meer behoeft te worden gezogen, worden zo spoedig mogelijk afgewerkt.

Voor de inrichting van oevers en "droge" randzones kan aanvullend grondverzet nodig zijn (creëren plas-dras situaties, ophoging, vormgeven van natuur- en recreatie-oevers e.d.) Een aantal kranen, shovels, draglines en transportmiddelen kan hierbij worden ingezet.

2 alternatieven

De alternatieven die ten aanzien van de voorgenomen activiteit in beschouwing worden genomen zijn:

- het nul-alternatief;
- uitvoeringsalternatieven;
- inrichtingsalternatieven;
- het meest milieuvriendelijk alternatief.

nulalternatief

Het nul-alternatief, dat wil zeggen de ontwikkeling van het plan-gebied Oosterweilanden indien de voorgenomen activiteit niet doorgaat, dient in het MER beschreven te worden. Voor het nul-alternatief vormt de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu het uitgangspunt, met daarbij inbegrepen de te verwachten autonome ontwikkeling voorzover die uit verschillende ruimtelijke en overige plannen en beleidsvoornemens kan worden afgeleid.

Het nulalternatief wordt, gezien de Overijsselse taakstelling en de provinciale aanwijzing van de winzone Oosterweilanden, niet als een reëel alternatief beschouwd. Binnen het MER zal het nul-alternatief primair als referentiekader dienen voor het beschrijven en beoordelen van de milieu-effecten van de andere alternatieven.

uitvoeringsalternatieven

Mede afhankelijk van financieel-technische en/of milieu-technische randvoorwaarden kunnen met betrekking tot de uitvoering van het zandwinproject enkele uitvoeringsalternatieven worden ontwikkeld.

Dit betreft met name varianten samenhangend met:

- de dikte en samenstelling van het te winnen zandpakket;
- de inzet van materieel ten behoeve van winning, opslag en verwerking van het zand;
- de fasering van de zandwinning en herinrichting;
- de inrichting en ontsluiting van het werkterrein;
- het transport van het zand vanaf de winlocatie.

inrichtingsalternatieven

Tijdens en na afloop van de ontzandingsactiviteiten zal (her)inrichting van de winlocatie en zijn directe omgeving plaatsvinden. Deze inrichting kan, al dan niet gecombineerd, plaatsvinden ten behoeve van een aantal functies zoals een natuurfunctie, een recreatiefunctie, een woonfunctie e.d.

Er is in dit stadium van planvorming nog geen keuze gemaakt uit verschillende mogelijkheden voor inrichting/nabestemming van de zandwinplas met randzones.

Alternatieven voor deze inrichting, waarbij een invulling ten behoeve van behoud en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden en/of dagrecreatie en/of verblijfsrecreatie en/of "wonen aan het water" in meer of mindere mate plaatsvindt, kunnen daarbij in beschouwing worden genomen.

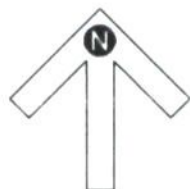
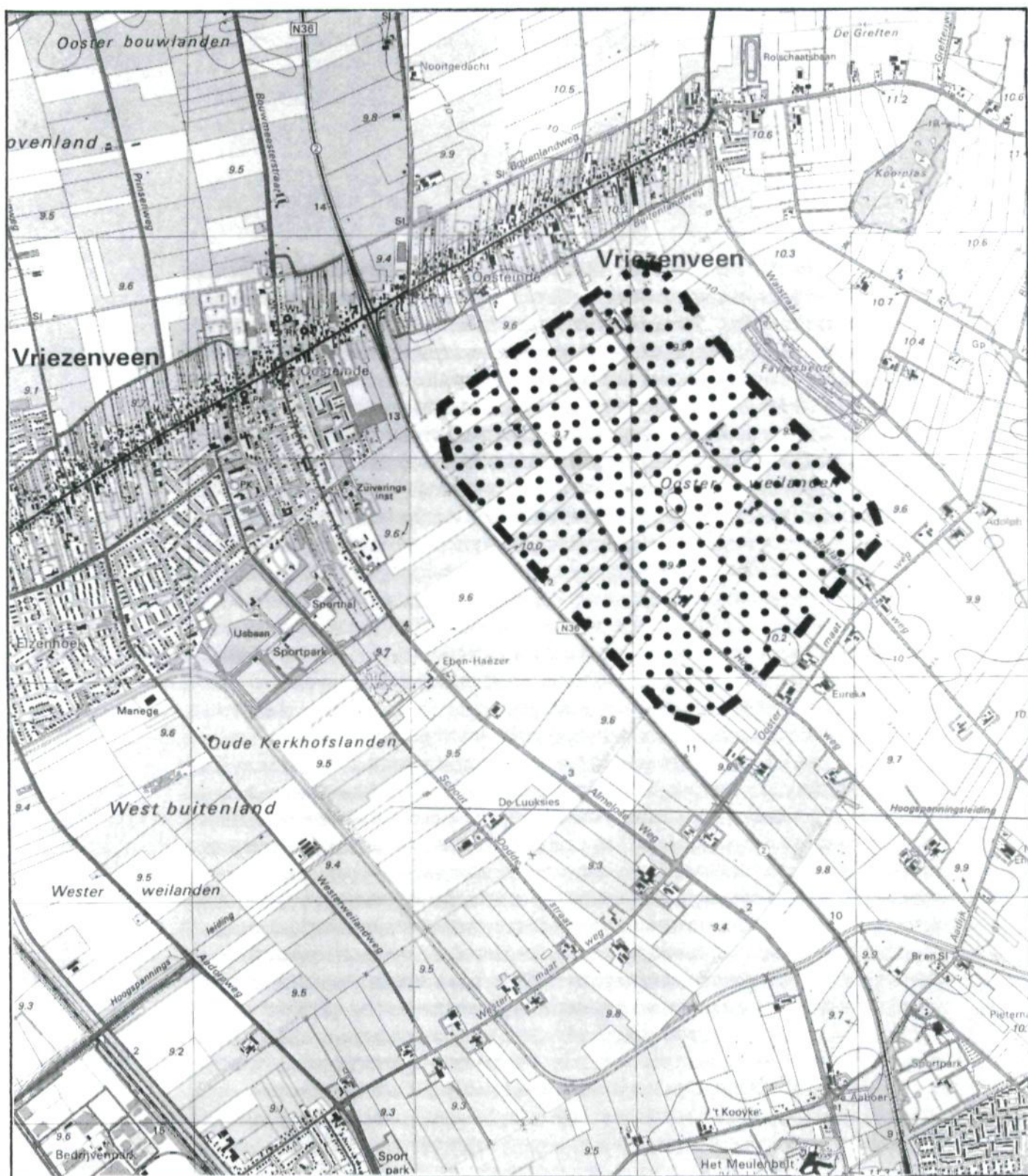
In het MER worden, mede op basis van de inspraakreacties op deze startnotitie en de door het bevoegd gezag op te stellen richtlijnen, een of meer concrete inrichtingsalternatieven uitgewerkt.

Voor elk alternatief wordt een zogenoemde basisinrichting ontworpen, waarin de volgende aspecten nader zijn uitgewerkt:

- de begrenzing van de zandwinplas en de in te richten randzone;
- de te creëren oevervormen en oevertaluds;
- de aard en de plaats van de verschillende nabestemmingen binnen de randzone;
- de inrichting in grote lijnen van deze randzone (aard en locatie van natuurterreinen, houtopstanden, recreatievoorzieningen, padenstructuur, parkeervoorzieningen en toegangen van en naar de openbare weg e.d.).

meest milieuvriendelijk alternatief

In het MER dient aandacht te worden besteed aan de uitwerking van het meest milieuvriendelijk alternatief (m.m.a.). Dit m.m.a. is erop gericht negatieve milieu-effecten van het zandwinproject zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel zoveel mogelijk te beperken of te compenseren, en positieve milieu-effecten te bevorderen. Het realiseren van de projectdoelstellingen blijft hierbij wel het uitgangspunt. Dit m.m.a. zal bestaan uit het inrichtingsalternatief, in combinatie met uitvoeringsvarianten, die de minste schade toe brengt aan het milieu, c.q. de beste mogelijkheden biedt voor ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden.

winzone Oosterweilanden

IV BESTAANDE SITUATIE

Het gebied Oosterweilanden, gelegen in de gemeente Vriezenveen, wordt aan de noordzijde begrensd door de Buitenlandweg, aan de oostzijde door de Walstraat, aan de zuidzijde door de Oostermaatweg en aan de westzijde door de N36. Dit rechthoekige gebied maakt deel uit van een uitgestrekt hoogveenontginningslandschap dat zich ten noorden van Almelo bevindt. Het hoogveenontginningslandschap kenmerkte zich oorspronkelijk door een opdeling van het gebied in een groot aantal langgerekte, strookvormige kavels (opstreckende verkaveling). In de jaren 50 en 60 vond er een ingrijpende ruilverkaveling plaats, waarbij de smalle, opstreckende verkaveling plaats maakte voor de huidige rationele grote, rechthoekige kavels. Ten noorden van het gebied heeft het langgerekte bebouwingslint van Vriezenveen-Oosteinde de oude percelering nog grotendeels behouden. Ook het aan de oostrand van Oosterweilanden gelegen natuurgebied Fayersheide (ca. 5 ha) vormt een restant van deze oude verkaveling.

De Oosterweilanden vormen een grotendeels vlak gebied met een maaiveldhoogte van circa 10 m +NAP. De bodem bestaat voornamelijk uit relatief droge (grondwatertrap VI) veldpodzolgronden, afgewisseld met wat vochtigere (grondwatertrap III) moerige podzol- en eerdgronden.

Het oppervlaktewaterpeil in Oosterweilanden is sterk beheerst. Het gebied watert via enkele weteringen (Oudewegsbeek, Eerste Wetering) in westelijke richting af.

Op de Fayersheide na zijn de Oosterweilanden geheel in gebruik als landbouwgrond, voornamelijk ten behoeve van de melkrunderveehouderij. Binnen de winzone zijn een vijftal boerderijen gelegen en wel langs een 2-tal landbouwwegen die het gebied van noord naar zuid doorsnijden: Boslandweg en Horstweg. Daarnaast zijn nog circa 7 agrarische bedrijven (mede) afhankelijk van de gronden die zij binnen de winzone in gebruik hebben.

De Oosterweilanden vormen al met al een grootschalig open gebied. Op enkele vrijstaande bomen (vnl. zomereik), enkele erfbeplantingen en de eerder genoemde Fayersheide na is geen opgaand geboomte aanwezig.

De Oosterweilanden worden in het vigerende bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Vriezenveen (1994) bestemd als "agrarisch gebied".

Alleen het kleine Staatsbosbeheer-reservaat Fayersheide is als "natuurgebied" bestemd. Rondom dit reservaat wordt in het bestemmingsplan buitengebied een "beschermingszone" aangegeven; de winzone valt hierbuiten.

Al met al vormt de winzone Oosterweilanden een voor de natuur relatief weinig waardevol gebied, althans geen gebied met een functie in het kader van de provinciale ecologische hoofdstructuur. In archeologisch opzicht valt nog te vermelden dat in het middenwesten van de winzone archeologische vondsten zijn gedaan uit de Jonge Steentijd en dat in het zuidoosten een terrein ligt waarin zich mogelijk sporen van bewoning uit de IJzertijd en/of Vroege Middeleeuwen bevinden.

V MOGELIJKE MILIEU-EFFECTEN

De uitvoering van de in hoofdstuk III genoemde activiteiten kan diverse milieu-effecten te weeg brengen. Deze effecten kunnen gegroepeerd worden naar het milieu-aspect waarop ze van invloed zijn. Het gaat steeds om niet-limitatieve opsommingen.

1 effecten op bodem en water

geomorfologie en bodem

- aantasting van de oorspronkelijke bodemopbouw en het reliëf;
- verplaatsing c.q. verwijdering van bodemverontreinigingen.

grond- en oppervlaktewater (kwantiteits- en kwaliteitsaspecten)

- wijziging van de lokale en regionale grondwaterhuishouding (grondwaterstanden, kwel- en wegzijgingspatroon);
- wijziging van de grondwaterkwaliteit;
- wijziging van aan- en afvoersituatie oppervlaktewater;
- beïnvloeding kwaliteit oppervlaktewater;
- waterpeil en waterkwaliteit in de zandwinplas.

2 effecten op natuur en landschap

natuur

- verdwijnen van flora en fauna ter plaatse van de ontzandingsplas en (her)in te richten randzones;
- wijziging/aantasting van flora en fauna in de omgeving van het plangebied als gevolg van hydrologische veranderingen, rustverstoring, herinrichting van randzones e.d.;
- ontstaan van nieuwe vestigingskansen voor flora en fauna als gevolg van de inrichting van het plangebied (natuurontwikkeling, aanplant houtopstanden e.d.);
- wijziging van ecologische relaties tussen plangebied en omgeving.

landschap

- verdwijning/aantasting van de bestaande landschapskarakteristiek en ontstaan van een nieuwe landschapskarakteristiek;
- verdwijning/aantasting van archeologisch waardevolle vindplaatsen en van cultuurhistorisch waardevolle elementen en patronen, voorzover aanwezig.

woon- en leefmilieu (veiligheid, hinder en overlast)

- geluidhinder als gevolg van winning, verwerking en transport van specie;
- visuele hinder ten gevolge van winapparatuur, depotvorming e.d.;
- verandering bereikbaarheid dorpen en buurtschappen;
- hinder en verkeersoverlast als gevolg van afvoer van specie;
- hinder en verkeersoverlast als gevolg van de nabestemming;
- veiligheidsaspecten (zettingsrisico, taludhelling).

Bij de effectbeschrijving in het MER komen zaken aan de orde als:

- welke ingreep/deelactiviteit veroorzaakt het effect en hoe zit de ingreep-effect-relatie in elkaar;
- welke onderzoeks- en voorspellingsmethodieken zijn gehanteerd;
- waar doet het effect zich voor (ter plaatse van de plas, randzones, wijdere omgeving);
- tijdsduur van het effect (tijdelijk of permanent);
- optredende effectverschillen tussen de in beschouwing genomen inrichtingsalternatieven en uitvoeringsvarianten;
- mogelijke mitigerende (= milieusparende) maatregelen en de effectiviteit daarvan.

VI PROCEDURES

1 m.e.r.-procedure

Het opstellen van een milieu-effectrapport dient te geschieden volgens een in de wet geregelde procedure.

In onderstaand schema wordt een globaal overzicht gegeven van de in deze m.e.r.-procedure te onderscheiden fasen, van de betrokkenen, de te verrichten handelingen, de resultaten en de inhoud daarvan.

Fasen in de procedure	Belangrijke handelingen	Vorm van de resultaten	Inhoud van de resultaten
1. Voorfase	• IN specificeert zijn voornemen • IN bekiijkt of voornemen m.e.r.-plichtig of m.e.r. beoordelingsplichtig is • IN voert informeel vooroverleg met BG, Commissie m.e.r. e.a. • IN meldt de m.e.r.-(beoordelings)-plichtige activiteit aan BG • Bij beoordelingsplicht: BG besluit over m.e.r.-plicht (binnen 6 weken)	• Aanmelding van voornemen en indienen startnotitie • Bij beoordelingsplicht: aanmelding, besluit over m.e.r.-plicht, startnotitie	Aanduiding van: • Doelstelling • De activiteit • Te nemen besluiten • Beperkingen door de 'ders over' heldaffecteringen • Milieugevolgen
2. Vooroverleg (max 13 weken + max. 8 als IN=BG)	• BG behandelt aanmelding • BG vraagt advies WA en Commissie m.e.r. • BG organiseert inspraak • BG en IN hebben overleg • BG maakt richtlijnen	• Bekendmaking voornemen en publieke startnotitie • Advies richtlijnen van de Commissie m.e.r., WA en Insprekers • Richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport	• Richtlijnen voor de inhoud van het MER waarin nader is aangegeven welke onderwerpen en aspecten per onderdeel van het MER dienen te worden uitgewerkt
3. Opstellen milieu-effectrapport (onbepaalde tijd)	• IN maakt MER en stuurt dit naar het BG	• Milieu-effectrapport	• Beschrijving van: het doel, activiteit en alternatieven, de milieugevolgen daarvan en een vergelijking, het bestaande milieu, de besluitvorming en leemten in kennis, met samenvatting
4. Beoordeling aanvaardbaarheid (neen, max. 6 weken, ja, bekendmaking binnen 8 weken of samen met aanvraag)	• BG bekiijkt of MER aanvaardbaar is • Zo nee, bijstellen door IN	• Niet aanvaardbaar: mededeling met motivering • Wel aanvaardbaar: bekendmaking van het milieu-effectrapport	• Motivering van niet-aanvaarden
5. Inspraak/advies + toetsing (min. 4 weken + daarna max. 5 weken voor Commissie m.e.r.)	• BG organiseert inspraak en vraagt advies aan WA • BG vraagt advies aan Commissie m.e.r.	• Resultaten inspraak en advies • Toelatingsadvies van Commissie m.e.r.	• Oordeel over kwaliteit en volledigheid
6. Besluitvorming	• BG bereidt besluit voor • BG neemt besluit	• Besluit over de activiteit • Bekendmaking besluit	• Motivering van het besluit • Overwegingen over alternatieven, opmerkingen en adviezen • Programma evaluatie-onderzoek
7. Evaluatie	• BG verricht evaluatie	• Evaluatie-verslag • Bekendmaking verslag	• Waargenomen gevolgen • Beoordeling van de gevolgen

Legenda: IN = Initiatiefnemer
BG = bevoegd gezag

WA = wettelijke adviseurs
Commissie m.e.r. = Commissie voor de milieu-effectrapportage

Het indienen van de startnotitie door de initiatiefnemer (VOF Oosterweilanden) bij het bevoegd gezag (Gedeputeerde Staten van Overijssel) vormt de formele start van de m.e.r.-procedure. Vervolgens moet de aanmelding van de m.e.r.-plichtige activiteit door het bevoegd gezag openbaar bekend worden gemaakt in de Staatscourant en een of meer dagbladen. In deze aankondiging wordt het publiek gewezen op de mogelijkheid dat eenieder zijn wensen voor het te verrichten onderzoek ten behoeve van het milieu-effectrapport (MER) kenbaar kan maken (1^e inspraakmogelijkheid). De startnotitie is mede ten behoeve van deze inspraakronde opgesteld. De procedure voor de inspraak wordt door de Provincie geregeld en beslaat vier weken.

Daarnaast zendt de Provincie een exemplaar van de startnotitie naar de Commissie voor de milieu-effectrapportage (Cmer) en naar de wettelijke adviseurs voor advies. Tevens wordt een afschrift van alle inspraakreacties naar de Cmer gestuurd. De Cmer heeft, gerekend vanaf de sluiting van de inspraaktermijn, vijf weken de tijd om advies uit te brengen. De inspraakreacties worden meegenomen in het advies van de Cmer. Nadat de Cmer advies over de richtlijnen voor de inhoud van het MER heeft uitgebracht, wordt dit advies door het bevoegd gezag verwerkt tot de definitieve richtlijnen.

Vervolgens wordt door de initiatiefnemer het MER opgesteld. Het MER wordt ter onderbouwing van de ontgrondingsvergunning- en milieuvergunningaanvraag door de initiatiefnemer ingediend bij het bevoegd gezag.

Gedeputeerde Staten beoordelen het MER vervolgens op aanvaardbaarheid. Bij de beoordeling hiervan dient antwoord te worden gegeven op de volgende vragen:

- voldoet het MER aan de wettelijke eisen;
- voldoet het MER aan de vastgestelde richtlijnen;
- bevat het MER geen onjuistheden.

Op het moment dat het MER door de Provincie is aanvaard kan de inspraakprocedure van start gaan, waarbij een ieder op- en aanmerkingen over het MER kan maken (2^e inspraakmogelijkheid). De mogelijkheid tot inspraak wordt openbaar bekend gemaakt, volgens de daartoe in de wet opgenomen voorschriften. Tevens wordt in dat kader een openbare hoorzitting georganiseerd, waar insprekers hun opmerkingen mondeling kunnen toelichten.

Nadat het MER door Gedeputeerde Staten van Overijssel is aanvaard, wordt tevens een exemplaar van het rapport naar de Cmer en de overige wettelijke adviseurs gezonden. Het MER wordt vervolgens door de Cmer getoetst op wettelijke eisen, juistheid en volledigheid. Bij deze beoordeling worden de binnengekomen inspraakreacties betrokken.

Als uitgangspunt voor de toetsing geldt dat het MER voldoende gegevens moet bevatten om tot besluitvorming over de ontgrondingsvergunning te kunnen overgaan. Het eindoordeel van de Cmer wordt, nadat dit besproken is met het bevoegd gezag, neergelegd in een toetsingsadvies.

2 overige procedures

Het is gewenst dat de te volgen procedures en de besluitvorming in het kader van de Ontgrondingenwet (ontgrondingsvergunning, door provincie), de Wet Ruimtelijke Ordening (herziening bestemmingsplan door gemeente) en de Wet Milieubeheer (milieuvergunning door provincie) zoveel als mogelijk tegelijkertijd met en afgestemd op de m.e.r.-procedure plaatsvinden. Ook bij deze procedures dient op grond van wettelijke voorschriften inspraak te worden verleend en is er de mogelijkheid voor een ieder tot het maken van bezwaar.

Bij uitvoering van de zandwinning kan het nodig zijn om veranderingen aan te brengen in het stelsel van watergangen, in het lokale wegennet en met betrekking tot andere infrastructurele voorzieningen (elektriciteitstransportnet, aardgasvoorziening e.d.). Al deze wijzigingen en voorzieningen worden uiteraard in nauw overleg met de betrokken instanties uitgevoerd.

